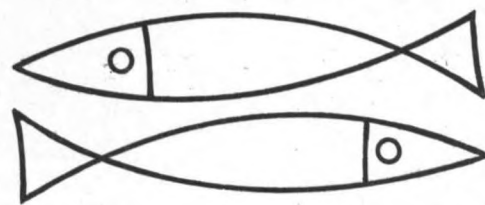

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

red. en sekr. h. pootlaan 242, alkmaar

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

adm.: merelhoven 273, capelle a.d. ijsel

E. R. POSTMA — EINDHOVEN

Door het geloof leven

■ Vanzelfsprekend ?

„... maar de rechtvaardige zal door zijn geloof leven.” (Heb. 2:4) Een mooie, om niet te zeggen dierbare, tekst. Een tekst die zo vanzelfsprekend is, dat hij niet meer vanzelf spréékt. Egyptisch uitgebeeld en dogmatisch door de mangel gehaald, via Rom. 1 gepromoveerd tot Luther-tekst en daardoor bijna de inzet van het conflict met Rome geworden. Een beroemde tekst, ja, maar de vraag is wel: wat heeft hij ons nu eigenlijk te zeggen?

Dat kan in feite alleen Habakuk ons vertellen. Maar Habakuk is uitgerekend een man van wie we vrijwel niets weten. Behalve dan dat hij een ziener-profeet was en dus af en toe in Gods boek mocht kijken om het verder te vertellen. En dat hij leefde en profeteerde zo'n twintig jaar voor de verwoesting van Jeruzalem (568), dus ten tijde van koning Jojakim, vlak voor „die Untergang des Morgenlandes”.

■ Bar en boos

Nu plegen profeten geen studeerkamer-geleerden te zijn. Ze staan midden in hun eigen tijd. Getuige Habakuk, die met de deur in Gods huis valt: hoe lang, HERE, roep ik nu al om hulp — en Gij antwoordt niet; schreeuw ik tot U: geweld! en Gij verlost niet? Waarom doet Gij mij onrechtigheid zien... onderdrukking, geweld, twist en tweedracht? De goddeloze heeft de rechtvaardige in de tang, het recht struikelt op straat (1:2-4).

Habakuk is ten einde raad. Zijn tijd is een tijd van onrecht, van het recht van de sterkste, van onderdrukking en willekeur en gewelddadigheid. En dus van onzekerheid en machteloosheid. Woorden die in onze tijd geen vertaling of toelichting nodig hebben...

Van welke kant komt al die ellende? Voor de hand liggend schijnt het antwoord: zijn eigen

volksgenoten.

Maar waarom niet in rekening gebracht dat Juda in die tijd schatplichtig was aan Egypte? Terreur van een overwinnaar en diens vertegenwoordigers is toch niets nieuws? De keus lijkt niet moeilijk: Egypte houdt voor de zoveelste keer huis in Juda, die deur der volken, op despotische manier. En mogelijk zijn er joden die graag een handje meehelpen. Als toch het recht struikelt op straat, waarom dan niet je kans gegrepen en de ander een beentje gelicht?

■ Wat zegt u dáár van ?

Wat voor antwoord krijgt Habakuk eindelijk en ten langen leste op zijn klacht? Luister maar mee: ziet onder de volkeren en let op... Ik verwerk de Chaldeeën, dat grimmige en onstuimige volk... Verademing? Opluchting? Dat had je gedacht!

't Wordt alleen nog maar erger. Bruut geweld wordt ingeruild voor tomeloos bruut geweld. Ellende. 't Is... *ongelooflijk*. Dat zegt God trouwens zelf: verbaast u en ontzet u, want Ik doe een werk in uw dagen, dat gij niet zoudt geloven wanneer het verteld wordt (1:5).

Nu, Habakuk gelooft het wel, maar hij begrijpt er niets van: zijt Gij niet vanouds, HERE, mijn God mijn Heilige...? (1:12 v.v.) Vergelijk eens: de malaise van de crisisjaren maakte plaats voor een tweede wereldoorlog met jodenvervolging en hongervinter. De „vrede” bracht de opkomst van het Oost-Europa blok en de koude oorlog. De „vreedzame coëxistentie” mondte uit in een oliecrisis, nieuwe economische crisis en werkloosheid op ongekenne schaal. Is er alleen maar de climax: erg, erger, ergst?

Als iemand je rekenschap vraagt van Gods wegen — wat heb je dan te zeggen? Wat had Habakuk te zeggen? Na Egypte... Babel en ballingschap. Is God soms doof en blind?

■ Wat zegt God daar van ?

Wat heeft God te zeggen? Een strijd lustige Habakuk (hij spreekt al in militaire termen) vraagt God rekenschap (2:1). Hij krijgt ook antwoord op zijn klacht. En hij niet alleen: er komt een publicatiebord aan te pas: elke voorbijganger kan meelesen (2:2). God heeft en hoeft voor niemand iets te verheimelijken. Zijn communicé behelst het aan Habakuk gegeven „gezicht”. Geen politieke of militaire waarschijnlijkheidsberekening, maar een voorspelling met-gezag: uitstel is geen afstel — komen zal het gewis (2:3). Het „gezicht” kan zijn: de Egyptenaren worden achterhaald door de Chaldeeën (Babel, Nebukadnezar). Het kan ook zijn Gods dreiging tegen de Chaldeeën (2:5-20). Of beide. Een krant vol. Maar de korte samenvatting is mogelijk (naar een andere en waarschijnlijke vertaling): zie, bezwijken zal hij wiens ziel niet recht(schapen) is, maar de rechtvaardige zal door zijn geloof leven (2:5).

Daar moet je het dan mee doen, als de ene vloedgolf van geweld en onrecht na de andere over je heen spoelt... Dat is dan het antwoord op Habakuks verbijstering en onbegrip. Het ENIGE antwoord!

■ Daar zit muziek in !

Maar wel een afdoend antwoord. Want wat is „geloven”? Toch niet anders dan zeker zijn van je God, door alles heen (vgl. Hebr. 10:38) aan Hém blijven vasthouden (2:12), Hém alléén (22:19, 20) als God blijven zien? Geloven is be-amen: ja, zo is en dat doet God en daar rustig amen! op zeggen. Dat dit verschrikkelijk moeilijk kan zijn, had God zelf al gezegd (1:5). Zéker weten: bezwijken zal hij wiens ziel niet rechtschapen is — Egyptenaren of Chaldeeën, Necho of Nebukadnezar. Als geweld plaats maakt voor nog meer geweld, is het vonnis van de geweldenaar geveld: komen zal het gewis! Mijn kracht is mijn god (1:11)? Maar was is die geweldenaar helemaal meer dan een sterfelijk mens? Wij kunnen het geweld meestal niet keren — maar God zal het niet gedogen: uitstel is geen afstel (2:3). Rest ons alleen „geloven”. Maar wie, in tegenstelling tot de niet-rechtschapene een rechtvaardige is (vgl. 1:4), die zal *leven*. Een

rechtvaardige, een Tsaddiq — dat is, nóg, onder de Joden een eretitel. Wel een woord om mee op te passen en geen „absoluut” begrip: vergeleken bij de Chaldeeën heten zeg de Egyptenaren nog „rechtvaardig” (2:13). Maar voor Habakuk wel duidelijk: een rechtvaardige, doet niet mee, past zich niet aan aan onrecht en geweld. Hoe alledaags en geaccepteerd onrecht en geweld mogen zijn, de rechtvaardige houdt er zich verre van, hij weigert er voor te buigen. Niet voor niets vraagt Jacobus (toch in een vergelijkbare situatie): toon mij uw geloof uit uw daden! Zo'n „rechtvaardige” zal *leven*, iets anders dan een makkelijk leventje hebben. Maar wel: zijn leven behouden (als hij bereid is het te verliezen).

Wat geloven dan inhoudt? Dat komt uit in die uitdagende woorden aan het slot van de meest moedige psalm die het Oude Testament kent, het lied waarmee het boek Habakuk besluit, midden in de verbijsterende ontreddeering: al zou de vijgeboom niet bloeien, en er geen opbrengst aan de wijnstokken zijn... de schapen uit de kooi verdreven, geen runderen in de stallingen (vanwege de horde der Chaldeeën)... nochtans zal ik juichen in de HERE, jubelen in de God van mijn heil... (3:17-19).

Met de nuchtere voetnoot: „voor de koorleider”. Oftewel: zingen maar! „Met snarenspeel”: met muziek erbij.

Zogezegd: en nu allemaal, met God mee achter de muziek aan. Want dáár zit muziek in!

IN DIT NUMMER

Pagina 9

Ds E. R. Postma,
Door het geloof leven

Pagina 10

Ds H. J. van der Kwast,
Onze verhouding tot de kerken
binnen verband

Pagina 11

W. Jellema,
Het wonder van deze eeuw (2)

Pagina 12-13

D. W. L. Milo,
Vrijheidsberoving als argumentDrs G. P. Verbrug, arts,
Operatie Supermens

Onze verhouding tot de kerken binnen verband

Er is mij de laatste tijd nog al eens gevraagd welke mogelijkheden ik zie voor een toenadering tussen de kerken binnen en buiten verband. Opvallend is daarbij dat vrijwel ieder, die je spreekt, het er mee eens is dat wij, mensen die leven uit de verzoening in Christus, toch eigenlijk niet mogen berusten in de situatie zoals die is gegroeid, maar *niemand weet hoe er wat aan te doen is*.

De eerste hindernis op het smalle pad naar betere verhoudingen is dat het vrijwel ondoenlijk is om de zaak aan de basis op gang te brengen. In de plaatselijke kerken is het in de regel na een hevige strijd tot een uiteengaan gekomen rond de besluiten van de synoden van Amersfoort en Hoogeveen, waarbij men in een soort laatste ernst tegenover elkaar kwam te staan.

Er zijn daardoor moeilijke, diep in het persoonlijke leven ingrijpende verhoudingen ontstaan.

Doet zich een mogelijkheid voor van een aftasten van de verhoudingen dan merk je dat de broeders, die met ons gebroken hebben, nog heilig overtuigd zijn van hun gelijk.

Er is dus aan de basis *weinig perspectief* en dat terwijl in gereformeerde kerken de plaatselijke kerk zo belangrijk is.

Voor zover ik de handelingen van de laatstgehouden synode van de kerken binnen verband heb kunnen volgen, lag de zaak daar niet hoopvoller.

Er was weinig te merken van een omzien naar de broeders, die men indertijd had moeten loslaten, of van enige twijfel over handelingen in het verleden, die een uittocht van meer dan een kwart van de kerkleden ten gevolge had.

Ter synode diende een bezwaarschrift van de kerk van Maassluis; daar heeft men vermoedelijk *minder* bezwaren tegen de gang van zaken dan wij en als je dan ontdekt dat deze kerk, die geen contacten heeft met de kerken buiten verband, niet ter classicale vergadering wordt toegelaten, hoewel men a.h.w. voor de deur van de kerken blijft liggen, vraag je je af of het zwaard daar blijft verteren terwijl toch niemand met een verdere escalatie gediend is.

Wordt men dan nooit wijzer.

Heeft het nu zin, wanneer er zoveel aan de basis, als op meerdere vergaderingen geen verbetering van de verhoudingen valt op te merken, deze zaak aan de orde te stellen.

Doen we niet beter alle aandacht te concentreren op de opbouw van

Kerkelijk Leven

de gemeenten en te hopen op betere tijden.

Het kan zijn dat we tot die conclusie zullen moeten komen, maar zolang er nog zovelen zijn aan beide zijden die leed hebben over de breuk, zullen we de moed hebben op te brengen om onszelf en de anderen *moeilijke vragen* te stellen over een *verleden* dat ook *ons verleden* is.

Hierbij aanhakend wil ik in herinnering brengen dat er in de vrijgemaakte kerken heel wat is geschreven en gesproken over de kerk en de gemeenschap, die we in die kerk in Christus hebben ontvangen.

Was ergens een aantal vrijgemaakten bijeen, waarover spraken zij: het was *weer over de kerk*.

De kerk stond in hun leven voorop.

Het feit dat er op dit punt heftig is gestreden, wijst er op dat deze zaak leefde.

De gemeenschap in Christus' kerk was en is ons veel waard.

Er deden zich op de duur spanningen voor, wanneer de *gebrokenheid* van die kerk in het gezicht kwam.

Was er de eerste jaren na de vrijmaking nog leed vanwege de breuk die er was ontstaan tussen broeders en zusters van hetzelfde huis, later kwam de gedachte naar voren dat de vrijmaking ons juist had bewaard bij de *eenheid van de ware kerk* van Christus in deze landen.

Er waren broeders, die van een gebrokenheid van de kerk niet wilden weten, omdat de belijdenis spreekt van de éne, ware kerk, die naar men zei slechts op één adres vergaderd wordt.

Verder spreekt de belijdenis van secten en valse kerk.

Het is mij in het kader van dit artikel *niet te doen om opnieuw over dit thema te discussiëren*; het gaat mij er om dat velen in de kerken binnen verband het belijden over de kerk zo verstaan, gelijk kort geleden duidelijk bleek in een artikel van ds D. van Dijk dat in „Trouw” werd overgenomen.

Ik wil herinneren aan al de goede woorden die er gesproken zijn over de rijkdom, die we als christelijke kerk hebben ontvangen en aan het feit dat onze belijdenis van de ware kerk zegt, dat *buiten haar geen zaligheid is*.

Pastorale notities

Staat dan in de vrijheid!

De christelijke vrijheid is een kostbaar bezit. Het is de vrijheid, ons in Christus geschonken, om in alles naar de wil van onze hemelse Vader te mogen leven, overeenkomstig het voorbeeld dat Christus zelf ons gegeven heeft. Het is de vrijheid om alleen naar Gods wil te handelen, zonder ons te laten ophouden door voorschriften en geboden welke slechts leringen van mensen zijn.

Om waarlijk vrij te zijn heeft Christus ons vrijgemaakt.

Het schijnt wel alsof de gelovigen telkens weer er op uit zijn elkaar die vrijheid te ontnemen; ons te willen binden aan regels, tradities, gebruiken, waaraan Christus ons niet gebonden heeft.

Dat was niet alleen zo bij de joodistische christenen in Paulus' dagen. Maar we vinden het heden ten dage nog in de kerk.

Er zijn nog leraars, die in hun preek de gemeente belasten met voorschriften, welke naar hun inzicht behoren tot een waarachtig christelijke levenswandel, zonder

dat de grond en regel daarvoor uit de bijbel is af te leiden. Ook bij het ambtelijk vermaan wordt soms een gezag aangematigd, dat niet genoegzaam de eigen verantwoordelijkheid en mondigheid van de gemeente eerbiedigt.

Het omgekeerde kan ook vóór komen. Gemeenteleden, die hun ambtsdragers blijven binden aan tradities en gebruiken, die deze ambtsdragers als strijdig met Gods Woord terzijde willen stellen. Wij mogen elkaars leven niet belasten met lasten, welke de Here ons niet oplegt. Wij mogen van kerkeraden niet eisen gebruiken te bestendigen, welke niet behoren tot wat de Heer Jezus ons te onderhouden bevolen heeft.

Daarmee tasten we de ware christelijke vrijheid aan. De gevaren welke daaraan verbonden zijn, zien we duidelijk in wat Paulus in zijn brief aan de Galaten ons van Petrus en Barnabas vertelt. Door toe te geven aan de joodistische ijveraars om niet met de heidenchristenen aan dezelfde tafel te eten, bewandelden ze niet de weg van het Evangelie en kwamen tot huichelarij.

Staat dan in de vrijheid. Christus heeft ons bevrijd om ons tot vrije mensen te maken. Houdt daarom stand, vermaant Paulus, en buigt u niet onder het juk van de slavernij.

B. Telder, Bilthoven

De kerk is vanouds gezien als de ark van Noach, daarin was het behoud voor een wereld onder het oordeel.

Nu is het verre van mij te zeggen dat de broeders die geloven, dat zij samenvergaderd zijn in die kerk, waarvan het belijden zegt dat daarbuiten geen zaligheid is, leren dat er buiten hun kerken geen zaligheid is. Men erkent — een uitzondering daargelaten — dat er gelovigen zijn *buiten de kerken*, sprak Augustinus al niet van schapen buiten de stal.

Nu heb ik hier een paar vragen te stellen.

Op het standpunt van de broeders, dat ik niet deel, maar wel serieus wil nemen, verkeren de schapen buiten de stal in een *hoogst gevaarlijke situatie* en vergeet de *lammeren* niet...

Wanneer men nu erkent dat de broeders en zusters, met wie men de rijkdom van de gemeenschap in Christus heeft beleefd, een gemeenschap waarover heel kostbare woorden gesproken zijn, gelovigen zijn, christ-gelovigen, waarom is er dan zo weinig bewogenheid om hun lot.

Zaken als gemeenschap der heiligen mogen we toch niet relativeren.

Wie dit doet *raletiveert de kerk* en daartegen is zo gestreden.

Kostbare woorden over deze zaken in het verleden moeten we ook in het heden betalen.

Daaraan verbonden is het volgen-de.

Men heeft als gereformeerde kerken willen waken over de leer en

gemeend maatregelen van opzicht en tucht te moeten treffen.

Ik wil de broeders ook op dit punt serieus nemen, al kost dit mij moeite na de kennismaking met die maatregelen.

Men is in de kerk *niet klaar*, wanneer men meent om Christus' wil tot buitensluitende handelingen te komen.

Bij de *goede zaak* van opzicht en tucht in de kerk hebben we te maken met de goede Herder die zoekt wat dreigt verloren te gaan.

Op dit punt mogen we elkaar aanspreken.

We hebben toch niet een spel gespeeld, maar kerk willen zijn.

De makkelijkste weg is vandaag dat we concluderen dat het een onmogelijke zaak is om nader tot elkaar te komen.

Buiten verband kunnen we dan blij zijn met onze vrijheid in Christus, zeggen dat we ons nooit meer in een strijd storten als voorheen, contacten verstevigen met anderen die met ons samen willen gaan op de smalle weg van Christus' kerkvergadering.

Binnen verband kan men blij zijn dat de rust is weergekeerd en zich zetten aan verdere uitbouw van kerkelijk en gereformeerd leven binnen vaste kaders van scholen en organisaties.

Wie weet hoe oecumenisch we in beide kampen worden, maar wat zou voor ons het eerste gebod in deze zijn?

W. JELLEMA — VELD (Gld.)

Het wonder van deze eeuw

2

TWR (Trans World Radio) zendt momenteel uit in ongeveer 50 talen en brengt de hele dag uitsluitend evangelische programma's die bestaan uit bijbellezende, bijbeluitleg en zingen.

Het is bekend dat er o.a. in Rusland mensen zijn die de voorgelezen bijbelgedeelten opschrijven omdat ze zelf geen bijbel kunnen kopen!

De studio's die TWR in Monte Carlo gebruikt, zijn tijdens de tweede wereldoorlog gebouwd door Hitler. Deze wilde in Monte Carlo een propagandazender bouwen. Het is gelukkig nooit zover gekomen en nu klinkt van hieruit dag in dag uit de Blijde Boodschap in plaats van de duivelse nazi-propaganda. Weer een Godswonder!

Op 1 oktober 1966 heeft TWR ook zenders in gebruik genomen op Bonaire (Nederlandse Antillen).

De officiële opening werd verricht door Prinses Beatrix op 25 februari 1965, tijdens haar bezoek aan de West.

De ligging van deze zenders is door de enorme zoutlagen onder het eiland dermate gunstig, dat de zender goed wordt ontvangen in 4 van de 5 werelddelen.

Sinds kort zendt TWR ook uit via zenders in Zwaziland waardoor grote delen van Afrika worden bereikt.

In 1975 is begonnen met de bouw van zenders op het eiland Guam, ten oosten van de Philippijnen. De uitzendingen worden gericht op het onmetelijke China.

Vanaf het woelige Cyprus gaan uitzendingen naar de landen van het Midden-Oosten, waar ook nog zoveel mensen zijn die Jezus nog niet kennen.

TWR zendt ook in het Nederlands uit. En wel op woensdagavond om 10 uur op 205 meter (1466 kHz) en op zaterdagmorgen om 11.15 uur op de kortegolf in de 31 of 41 meterband.

—o—

Uit de binnenkomende post blijkt wel hoeveel er op de wereld naar de evangelische programma's wordt geluisterd en in welke behoefte ze voorzien.

In het eerste jaar dat vanuit Monte Carlo werd uitgezonden, kwamen er meer dan 18.000 brieven binnen.

Naar de Roemeense uitzendingen wordt door ongeveer een kwart van de bevolking regelmatig geluisterd. De Duitse afdeling van TWR ontvangt elke dag ongeveer 300 brieven.

Gebleken is dat in het noorden van Columbia zes gemeenten zijn ontstaan doordat men luisterde naar de programma's van TWR-Bonaire.

95% van de spaanstalige brieven

die bij TWR binnenkomen is afkomstig van niet-gelovige mensen; zij zijn het dus juist die belangstelling hebben en schrijven. Meer dan 3.000 mensen volgen de schriftelijke bijbelkursus van de Braziliaanse afdeling van TWR. Bij deze afdeling kwamen in 1974 ruim 15.000 brieven binnen. Hier zijn een aantal willekeurige zinsneden uit de brieven die zoal bij TWR binnenkomen:

Joegoslavië:

ik ben erg geïnteresseerd in wat geschreven is in de Heilige Schriften en daarom vraag ik U, zend me, zo mogelijk, een exemplaar a.u.b.; ik ben student en kan geen Bijbel kopen omdat die hier erg duur zijn.

Spanje:

ik ben 36 jaar en taxichauffeur. Uw programma's zijn heel goed. Het is een grote zegen voor me om ook tijdens mijn werk van Jezus te horen. Stuur me alstublieft wat traktaten, die ik aan mijn klanten kan geven.

Rusland:

Wij komen samen rondom de radio en luisteren naar het Woord van God, dat ons troost en bemoedigt. Omdat we ver verwijderd wonen van mensen, die de ware God liefhebben, hebben we geen gelegenheid om hun samenkomsten te bezoeken. Het Woord van God komt alleen tot ons via de radio. Geachte broeders, wij vragen U ons een Russische Bijbel te sturen, op onze kosten, en ook enkele godsdienstige grammofonplaten, lektuur en gezangboeken. Weiger ons verzoek niet alstublieft.

Polen:

Iedere keer als ik de kans heb, haast ik mij om naar Uw uitzending te luisteren. Ik plaats de radio bij het open raam en zet hem hard aan, zodat voorbijgangers Uw programma kunnen horen. Velen staan stil en luisteren verbaasd. Het verwondert hen dat in deze tijd ergens de Blijde Boodschap van Christus over de radio wordt uitgezonden. Het resultaat is dat veel mensen nu in hun eigen huis luisteren naar Uw uitzendingen. Ik ben een jonge man, wilt U voor mij bidden?

China:

Het luisteren naar Uw programma's heeft mij in God doen geloven. Ik hoop Uw stem vaak te horen. Ik heb veel vertrouwen in de Heer. Ik ben erg jong en onwetend en heb leiding nodig. Ik woon in Centraal-China, waardoor korrespondentie niet gemakkelijk is.

Cuba:

De cubaanse jeugd is religieus sterk geïnteresseerd; ik weet dat omdat ik zelf een 25-jarige student ben.

AAN DE ABONNEES

Ook voor 1976 ontkomen we niet aan een verhoging van de abonnementsprijs. Alleen reeds de verzendkosten, die een groot deel van ons budget uitmaken, stijgen in januari met liefst 33%. Toch meenden wij de abonnementsprijs binnen redelijke perken te moeten houden en niet hoger te mogen gaan dan f 30,— per jaar. Dit is nog minder dan 10%, zodat voor niemand deze verhoging een bezwaar behoeft te zijn.

Wel zal — met behoud van dezelfde hoeveelheid tekst — het gewicht van het blad binnenkort worden teruggebracht tot minder dan 20 gram, door een iets kleiner formaat en wat lichter papier. Daardoor wordt de stijging van de verzendkosten voor een aanmerkelijk deel gecompenseerd.

Ter betaling van de abonnementsprijs ontvangt U binnenkort een giroacceptkaart. Spoedige voldoening daarvan zal zeer op prijs worden gesteld.

Het Bestuur

Columbia:

Een missionaris vertelde, dat als hij 's morgens door het dorp loopt, hij het programma van TWR van huis tot huis kan volgen via de geopende ramen.

Verschillende evangelisten en zendelingen zeggen dat TWR als het ware voorbereidend werk doet. Door het luisteren wordt een stuk vooroordeel bij de mensen weggenomen, waardoor het zendingswerk vergemakkelijkt wordt.

Dit is een greep uit de zichtbare reacties op de uitzendingen van Trans World Radio. De omvang van de voor ons onzichtbare reacties kent alleen Hij die dit alles bestuurt en zal voleindigen.

—o—

Behalve Trans World Radio waarover ik U hierboven heb verteld, zijn er meer radiostations die op dezelfde manier bijdragen aan de vervulling van de woorden van Jezus uit Marcus 13:10 „En alle volken moet eerst het evangelie gepredikt worden”. Enkele grote stations zijn:

— De stem van de Andes (HCJB); dit station staat in Quito (Ecuador) en zendt uit sinds 1931 in 18 talen, gericht op Noord- en Zuid-Amerika, Europa en Afrika.

— De Far East Broadcasting Company; men heeft 23 zendstations in gebruik o.a. in Manilla (Philippijnen), Okinawa (Japan), de Britse Seychelles-eilanden en Zuid Korea. Men zendt uit in 63 talen en wel sinds 1948.

— Radio ELWA in Monrovia (Liberië). Men zendt uit in 39 talen met uitzendingen gericht op Afrika (sinds 1954).

— Radio „De Stem van het Evangelie”. Dit station staat in Addis Abeba (Ethiopië) en zendt uit in 13 talen (sinds 1963).

— Verschillende zendingsgenootschappen huren zendtijd van Radio Trans Europe in Portugal. Dit zijn o.a. IBRA radio, De Stem der Hoop (= Adven-

tist World Radio) en Stephanus Botschaft.

—o—

Ik geloof dat het goed is dat wij die het zo druk hebben met onze klein-Nederlandse (vergeef me de uitdrukking) kerken en alle problemen die daarmee samenhangen, af en toe eens stilstaan bij Gods wereldomspannend verlossingswerk. En dat we ons realiseren dat ook op de hierboven beschreven manier velen tot het geloof zijn gekomen. En dat ook wij, die Hem zeggen te kennen, dit moeten uiten door te bidden voor de evangelieverkondiging per radio, het wonder van de twintigste eeuw.

—o—

Natuurlijk is er ook de mogelijkheid om, behalve met Uw gebed, financieel bij te dragen. Het is onnodig te zeggen dat er veel geld nodig is voor de zenders en andere apparatuur.

Het gironummer van Trans World Radio is 772342 t.n.v. Trans World Radio, Postbus 61, Baarn.

Wilt U liever aan de „ontvangende” kant bijdragen, dan kunt U giften storten op gironummer 3263866 t.n.v. Stichting „De Akker is de Wereld” te Ermelo. Vermeldt U er dan wel even bij dat het bedrag bestemd is voor de aankoop van radiotoestellen (voor christenen achter het ijzeren gordijn).

—o—

Bij het schrijven van deze artikelen heb ik gebruik gemaakt van de volgende boekwerkjes, die ik U van harte ter lezing kan aanbevelen:

„Towers to Eternity” (torens naar de eeuwigheid), geschreven door dr Paul Freed en uitgegeven door Trans World Radio.

„Gospel radio”, geschreven door Barry Siedell en uitgegeven door „Back to the Bible Broadcast”, Reading (Eng.).

„Internationale evangelie radiozenders - waarom?”. Een uitgave van de Stichting Trans World Radio - Benelux.

G. VISEE — HAREN (Gr.)

Vrijheidsberoving als argument

De combinatie van deze twee namen is in heel ons land bekend geworden tijdens de bezetting van de Indonesische ambassade te Amsterdam. En het is niet om deze ellendige spanningen opnieuw op te roepen, dat de Valeriusstraat en de Brachthuyzerstraat nog eens worden genoemd. Het is echt om de personen achter deze straten — waarin zich de bezetting, de spanningen en de anticlimax voordeden — eens nader te belichten.

Want de Indonesische ambassade aan de Brachthuyzerstraat te Amsterdam is gevestigd in een muzikantenbuurt. Het is de wijk van Dufay, van Obrecht, van Ockeghem, Palestrina, Orlando di Lasso plus de Nederlanders Viotta en Verhulst. Aan de ene kant begrensd door de schilders — aan een andere kant door namen uit het koningshuis. En laat de Brachthuyzerstraat nu juist de verbinding vormen tussen de Valeriusstraat en de Koninginneweg.

Die het leest die geve daar acht op. Want de Zuidmolukkers hadden voor de bezettingen van Wijster en Amsterdam ook de gijzeling van onze koningin op hun programma staan. Als die was doorgegaan zouden degenen, die „door de eeuwen trouw” aan het vorstenhuis zich betoonden, paradoxaal genoeg, Neerlands „Koninginne weg” hebben genomen... om eigen belangen te accentueren. Dat zit achter de Koninginneweg. En achter de Valeriusstraat zit de man, die ons volk het lied schonk: O Nederland, let op uw zaak...

—o—

Wie was Adriaen Valerius nog meer? Een notaris te Veere, tevens de man, die de invoerrechten op de Schotse wol inde (welke in doorvoerhandel naar ons achterland werd verkocht). Ook fortificatiemeester en houder van enkele andere aanzienlijke posten. Gehuwd met een burgemeestersdochter, Elisabeth Bouwens, behorende alzo tot de aanzienlijkste families van de in 1600 vermaarde stad Veere, schreef hij voor Neerlands jeugd een leerboek: „Nederlandse Gedenkklink”. Een boek, waarin hij het eerste en belangrijkste deel van de 80-jarige oorlog tekende. Weliswaar aan de hand van betere bronnen uit zijn tijd (en een

boek, dat nooit tot de schoolbanken is doorgedrongen, dat pas eind vorige eeuw ontdekt en in 1942 voor het eerst herdrukt werd) maar een boek, dat toch belangrijk is.

Waarom belangrijk? Omdat hij zijn geschiedschrijving opbouwde met citaten, spreuken en... met verzen! Deze verzen vormden de knooppunten van de geschiedschrijving, ongeveer zoals de historische psalmen mijlpalen in de heilsgeschiedenis vormen. De tekst van deze liederen is dus van Valerius. De melodieën zijn bepaald *niet* van hem. Hij was weliswaar muzikaal gevormd, bespeelde de instrumenten van zijn tijd, schreef zelfs een speciaal muziekschrift voor de luit — maar componeerde niet. Al zijn melodieën heeft hij ontleend aan de bestaande literatuur; meest de instrumentale, soms ook de vocale. Er is geen melodie van Valerius bij; voor zijn liederen kwam hij zelfs melodieën te kort.

Met alle waardering voor Valerius en de schat aan historische liederen uit zijn Gedenkklink, is het dus *onjuist* om Adriaen Valerius in de muzikantenwijk te plaatsen.

—o—

En wie was Brachthuyzer? Nu komen we verder. Want deze naam behoort in muzikantenbuurt van Amsterdam, tussen Verhulst en Viotta, zeker thuis! Deze naam (hebt u gemerkt hoe de nieuwsmidia met de naam hebben omgehaspeld?) komt zelfs twee maal in de muziekgeschiedenis van Amsterdam voor; vader en zoon waren bekende musici.

Vader Brachthuyzer heette Daniël en leefde van 1779 tot 1832. Hij was blind en organist aan de Nieuwezijdschapel, later van de Nieuwe Kerk op de Dam. Een van de Amsterdamse blinde organisten. Ook klokkenist aan een van de vele Amsterdamse carillons. Zijn geheugen was, als van de meeste blinden, fenomenaal. Daardoor ontwikkelde hij een improvisatiekunst op het orgel, welke hem maakte tot een verbindingsschakel tussen Jan Pieterszoon Sweelinck en Cor Kee. Bovendien waren zijn liefdadigheidsconcerten beroemd: ze brachten soms meer dan f 20.000 op en dat was heel wat in die tijd. (Zodat ook de Amsterdamse liefdadigheid beroemd is geworden.) En als u nu denkt dat Brachthuyzer zich populair maakte met opera-arrangementen, veldslagen en natuurtaferelen — dan zij u verzekerd, dat hij het meest bekend stond om zijn kennis en voordracht van Bach's orgelwerk. Hij is 53 jaar geworden; voor die tijd een knappe leeftijd.

U kunt deze Brachthuyzer al eens zijn tegengekomen in de Nederlandse literatuur. En wel bij de Gedichten van den Schoolmeester, zijnde Gerrit van de Linde Janszoon. Deze man — die naast Hildebrand, de Genestet en Piet Paaltjens prachtige opnamen van het gemiddelde Nederlandse leven uit de eerste helft der vorige eeuw naliet — schreef onder meer een onwijs gedicht over een Amsterdamse makelaarsfamilie Dadelpracht. Flirtende bracht dit echtpaar Dadelpracht, volgens de Schoolmeester, de volgende dialoog naar voren:

F. VAN DER MEER † — ENSCHEDE

OPERATIE SUPERMENS

N.a.v. Dr W. J. Ouweneel: „Operatie Supermens”
uitg. Buijten en Schipperheijn en
de Vuurbaak 1975 - prijs f 29,75

■ Inleiding

Als iemand duidelijk uitspreekt dat hij onvoorwaardelijk gelooft in wat de bijbel zegt dan is dat op grond van het geloof dat de bijbelse woorden ons door God zijn geopenbaard. Wanneer alleen wetenschappelijke, rationele gedachten aan dat geloof ten grondslag zouden liggen zouden meerdere en grote vraagtekens rijzen over de betrouwbaarheid ervan. Deze vraagtekens en vraagstukken nemen vaak zulke grote vormen aan dat er van het geloof dan weinig overblijft. Het is ook dit rationele geloven dat zoveel mensen langzamer of sneller van de bijbel en zelfs van God heeft vervreemd.

De vraagstukken en problemen die op een gelovige afkomen en die een bedreiging kunnen vormen voor zijn geloof liggen heel vaak op het vlak van het denken over het leven, de oorsprong en het einde ervan, haar ontwikkeling in de loop der tijd, etc. Konkreet behelst dit de problemen van het ontstaan van de aarde en de veranderingen die er sinds dat ontstaan zijn opgetreden, de vraag waar het naar toe gaat met de aarde en de eropwonende mensheid en tenslotte op kleinere schaal, maar van even groot belang de vraagstukken van abortus en euthanasie, respectievelijk aan het begin en einde van het aardse bestaan van de individuele mens.

De antwoorden op deze vraagstukken zijn voor een niet-gelovige al niet gemakkelijk. Dit blijkt uit de grote verschillen van opvatting die er bestaan over evolutie, de zin van het leven en de beschermwaardigheid van het leven. De antwoorden zijn sterk gebonden aan culturele achtergronden en zelfs in één en dezelfde cultuur, vooral als die hoger ontwikkeld is, bestaan talloze nuances of sterker gezegd verschillen van opvatting hierover.

Als voorbeeld van een cultureel verschil kan gezien worden het gemak waarmee in de meeste onderontwikkelde landen de dood van een pasgeboren baby wordt geaccepteerd. Als je daar bij zo'n zwakke baby een infuus in wil brengen omdat het kind alles wat het drinkt uitspuugt en dus verhongert, vindt de familie dat al onzin. Deze gedachte zien we in de ontwikkelde landen veel minder, eigenlijk uitsluitend wanneer het de behandeling van een ernstig gehandicapt geboren kind betreft dat zonder uitzichtloze behandeling veel leed bespaard zou blijven. Maar ook in die ontwikkelde landen bestaan vele verschillende ideeën over toelaatbaarheid en grenzen van bijvoorbeeld abortus en euthanasie, zoals al blijkt uit de discussies hierover en nog meer uit de praktijken die er op na gehouden wor-

den.

Nu is het makkelijk om te zeggen dat al deze problemen niet bestaan wanneer je maar onvoorwaardelijk vasthoudt aan wat het woord van God zegt, daar dat in zijn geheel door God zelf aan ons geopenbaard is. Dit idee heeft altijd bestaan en heeft in vroegere tijden geleid tot ontkenning van allerlei resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Op zichzelf zou deze ontkenning niet zo erg zijn, immers zouden alleen een aantal mensen „dom” blijven, maar veel afschuwelijker was dat in naam van God vele onderzoekers en hun aanhangers uit de kerk werden gegooid of zelfs werden verbrand of op andere wijze uitgeschakeld. Ook in deze tijd bestaan er mensen die met de bijbel in de hand allerlei vooruitgang dwarsbomen of conservatieve ideeën tot in den treure volhouden. Vaak ontbreekt het hen, soms bewust, aan kennis van zaken of hun kennis van zaken is zodanig dat zij zich er alleen maar tegen willen afzetten. Heeft deze houding niet meer zo direkt de dood van de bestredenen ten gevolge, wel is het zo dat door deze houding veel mensen de kerk uitgejaagd worden of, erger, hun geloof verliezen. Juist voor christenen die gelovig willen leven en toch de op hen afkomende problemen onder ogen willen zien, is

Sophie:

Doch bescheidenheid, mijn Heer! is 't hoofdsieraad onzer sexe en mijn wangen worden zoo rood als bloed...

Dadelpracht:

Ach Sophie, bedek ze
met geen zakdoek, kerkelijk ingezegend vermiljoen!
Permitteer mijn echtgloed ze te verzegelen met een kus,
anders genaamd zoen.

Sophie:

Schei uit, minzieke makelaar, verliefde Amsterdamse Cupido...
Doch 't is tijd voor mijn zangles.
(zingt:) Do, re, mi, fa, sol, la, si, do.

Dadelpracht:

Hou me vast: o hemel! dit brengt my geheel van mijn koers,
't Is net als de psalmwijzen van den ouden Heer Tours.
Dit hemelsch maatgezag, dit melodius fol de rol de roldie
is sprekend de gewezen componist, de Heer Mendelsohn Bartholdi.
Sophie! zo ik aan uw japon het tegendeel niet zag,
Ik hield u voor Brachthuyzen of wijlen Sebastiaan Bach.
Zoo'n Italiaansche saffraan in een eerste-chanteuse
(anders gezegd pruimedante-gorgel)
Is een schooner sieraad in een getrouwd meisje dan 't
Haarlemmer orgel. Enz.

Alstublieft: daar hebt u alles op een rijtje, de organist B. Tours, Brachthuyzer, Mendelsohn Bartholdy, Bach en het Bavo-orgel. Met de schrijfwijze van namen nam de Schoolmeester het niet zo nauw.

—o—

Zoon Brachthuyzer heette Jan Daniël en leefde van 1803 tot 1880 of 1883. Deze was hoofdzakelijk pianist, componist, paedagoog. Ook leeraar aan het Blindeninstituut; uiteraard was de band door zijn vader gelegd. Bovendien organist; zo vader zo zoon. Voorts schrijver van een zesdelige piano-school. Boven-bovendien heeft de jonge Brachthuyzer de Evangelische Gezangen geharmoniseerd alsmede... 55 psalmen uit de antikwarische bundel van Brachthuyzer en Gullen. (Als u die ooit tegenkomt, denk aan schrijver dezes.) Hij gold in zijn tijd als een vooruitstrevend man. Dat is aan zijn psalmharmonisaties te zien. Ik schreef als jongen een aantal over, niet wetende welke van Brachthuyzer en welke van zijn leerling Gullen was.

De harmonisaties gaan uit van majeur en mineur, zoals in de 19de eeuw gebruikelijk was en van de langzame, gelijkmatige koraalnoot. Maar dan geven ze u een achtergrond voor de latere psalmharmonisaties van

Jan Zwart en Feike Asma. Muzikaal gesproken pasten ze geheel in het tijdsbeeld van 1850 en mochten „vooruitstrevend” heten. In mijn jongensjaren hoorde ik ze vaak gebruiken door een organist, die ik ver eerde; en ook toen golden ze nog als vooruitstrevend.

Vandaag zien wij deze harmonisaties als in strijd met het wezen en de aard van onze psalmwijzen. Die psalmmelodieën immers, uit het midden der 16de eeuw, waren evenals de liederen van Valerius nog goeddeels in de greep van de Gregoriaanse modi geschreven. En pas eind 19e eeuw werd het gregoriaans herontdekt, gezuiverd en weer ingevoerd in de Roomse kerk. Ongeveer gelijktijdig ontdekte de neerlandicus Van Vloten de liederen van Adriaen Valerius; het was in de golfstroom van de Tachtigers. Weinige decennia later werd de oorspronkelijke schoonheid van de ritmische psalmwijzen herontdekt. Daarna zijn ook de psalmwijzen gezuiverd, ontdaan van hun isoritmiek, devote traagheid en wulpse overstapjes. Het werk van Brachthuyzer jr zou vandaag absurd klinken in onze kerken. Maar uit historisch oogpunt bezien heeft hij een belangrijke rol gespeeld in de Nederlandse protestantse kerkmuziek.

—o—

Dat alles en nog veel meer zit vast aan de straatnamen van Valerius en Brachthuyzer. En het leek goed, dit historische lichtje op beide namen te ontsteken.

AAN DE LEDEN VAN DE PERSVERENIGING

Ideaal zou zijn als ons blad zich financieel zou kunnen bedruipen en de contributie alleen bestemd zou zijn voor de overige kosten van de persvereniging.

In de praktijk is dat echter nooit geheel gelukt en het ziet er naar uit dat dat voor 1976 ook niet het geval zal zijn. Het nadelig saldo van het blad wordt gedragen door de contributies van de leden van de vereniging.

Toch zit daar ook wel een goede kant aan, nl. dat diegenen onder ons met een wat ruimere beurs wat meer kunnen doen om de abonnementsprijs laag te houden door wat meer contributie over te maken. Dat gebeurt gelukkig ook wel. Heel wat leden zenden meer dan het minimum van f 5,— per jaar. Doet U dat dit jaar ook? Bij voorbaat hartelijk dank.

Het Bestuur

een goede kennis van zaken nodig. Vaak moet die kennis gedestilleerd worden uit lektuur die met Gods woord geen rekening houdt of, juist andersom, die op grond van Gods woord die kennis direkt al in een kwaad daglicht stelt. Een bijkomend probleem is dat door de toegenomen kennis op alle gebied bijna niemand meer zelfstandig alles, of zelfs een beetje ervan, kan begrijpen en naar waarde kan schatten. Desondanks wordt hen als christen het vuur na aan de schenen gelegd, en het is dan al gauw moeilijk om niet voor allerlei theorieën te bezwijken.

■ „Operatie Supermens”

Bovenstaande is bedoeld als inleiding op de aankondiging van een boek dat onlangs verscheen, „Operatie Supermens” heet en werd geschreven door dr W. J. Ouweneel. De schrijver is een jonge onderzoeker uit Utrecht die zich bezighoudt met ontwikkelingsgenetica, waarover hij al meerdere publikaties het licht heeft doen zien. Daarnaast is hij actief in onderzoek naar wat de bijbel zegt en ook op dat gebied heeft hij heel wat geschreven en gesproken. Hij combineert dus zijn werk als geneticus (onderdeel van de biologie) met dat van bijbel-

onderzoeker. Deze combinatie is erg moeilijk zoals ieder begrijpen zal die weet hoeveel dingen juist in de wetenschap der biologie in konflikt lijken te zijn met de bijbel.

Zijn nieuwste boek „Operatie Supermens” geeft op het eerste gezicht weinig aanmoediging tot lezen. De omslag is nogal somber, de titel lijkt wat goedkoop science fiction-achtig en tot overmaat van ramp kijkt de auteur ons ondanks zijn jeugdige leeftijd vanaf de achterflap nogal zorgelijk aan. De kaft wordt echter vergeten als men eenmaal met lezen is begonnen. Duidelijk geeft de schrijver een probleemstelling. Hij wil schrijven over genetica, en wel in verband met ons ontstaan en onze toekomst, daarbij evolutie en eugenesthetieën besprekend, en dat alles in het licht van en in samenhang met wat de bijbel zegt. Hij begint zelf met te zeggen hoe moeilijk deze combinatie van onderwerpen op gebied van de biologie, de ethiek en het geloof is en elk van die gebieden bespreekt hij kort in het hoofdstuk „Hegel, Mendel, ... Bijbel”. Al in dit eerste hoofdstuk komt duidelijk naar voren dat het christelijk geloof als openbaringsgeloof een andere functie heeft dan de door de schrijver aangetoonde „geloofsvooroordelen” van welke wetenschap dan ook. De openbaring

wordt onverkort als uitgangspunt genomen wat tot konsekwentie heeft voor de ethiek (oftewel de beoordeling der dingen) dat niet de mens zelf maatstaf en middelpunt is, maar God en zijn woord (p. 21). Dat stelt grenzen aan de methodes en konklusies van de natuurwetenschappen. Maar binnen deze grenzen kan ontzettend veel gedaan worden en in de rest van het boek blijkt de schrijver dat ook enthousiast te doen.

Twee genetische onderwerpen die ethische vragen oproepen worden besproken, de eugenese en de evolutieleer. Over beide onderwerpen schrijft dr Ouweneel uitgebreid, erg duidelijk en met genoeg voorbeelden om het betoog ook voor niet-insiders lopend te houden. Voor deze niet-insiders is er trouwens een verklarende woordenlijst achter in het boek. Bijbelse gegevens zijn net zo functioneel met de tekst verweven (met de vindplaats van het citaat) als natuurwetenschappelijke gegevens (met verwijzing naar de literatuurlijst). Van beide zijn er jammergenoeg soms uitschieters en dan leest men een hele reeks teksten of namen van natuurwetenschappers achter elkaar, zodat het wat teveel van het goede dreigt te worden.

Ook de hoofdstukken worden ingeleid door een bijbeltekst, en wel steeds in de vorm van een citaat

van Petrus, Paulus, Salomo, Elifaz de Temaniet, Job, de Prediker of Jezus Christus. Heel toepasselijk begint de verantwoording van het boek met het woord van de prediker: „En overigens mijn zoon, wees gewaarschuwd; er is geen einde aan het maken van veel boeken en veel doorvorsen is afmattig voor het lichaam. Van al het gehoorde is het slotwoord: Vrees God en onderhoud zijn geboden, want dit geldt voor alle mensen”.

Wanneer de lezer „Operatie Supermens” heeft doorvorst, weet hij dat de schrijver getracht heeft in zijn werk God te vrezen en zijn geboden te onderhouden. Om U wat te stimuleren het boek te lezen volgen nog een paar opmerkingen over de in het boek behandelde onderwerpen.

■ Genetica

Genetica is dat onderdeel van de biologie dat zich bezighoudt met de problemen van de erfelijkheid en dus met de manier waarop de erfelijke eigenschappen worden overgedragen van de ene generatie op de volgende, of het nu mensen, dieren of planten betreft. Het is gebleken dat bij deze drie soorten levende wezens de overdracht van erfelijke factoren in principe op de zelfde manier gaat. Plan-

ten, dierlijke en menselijke lichamen zijn opgebouwd uit cellen die globaal weer bestaan uit een kern en protoplasma. In de kern is het erfelijke „dossier” opgeslagen in de vorm van een soort kernlichaampjes, de chromosomen. Deze chromosomen, bij de mens 46 per celkern zijn eigenlijk lange ketens van genen. En het zijn deze genen die stuk voor stuk als een soort ponsbandje de erfelijke gegevens bevatten. Chemisch blijkt de substantie te bestaan uit DesoxyriboNucleïneZuur (DNA). Wanneer een nieuw mensenleven ontstaat begint dat met een samensmelting van een zaadcel van de vader en een eicel van de moeder. Deze beide cellen bevatten elk 23 chromosomen zodat het nieuwe wezen totaal weer 46 chromosomen in zijn kernen heeft met de erfelijke eigenschappen voor de helft van zijn vader en de andere helft van zijn moeder. Twee chromosomen bepalen samen of het kind een jongen of een meisje is, de andere 44 chromosomen reguleren de andere eigenschappen.

Behalve de gewone eigenschappen kunnen ook ziekten worden overgeërfd doordat het kind een afwijkend gen meekrijgt. Deze erfelijke ziekten komen in ieder geval tot uiting als het een dominant (overheersend) gen is. Is het gen niet dominant maar recessief (ondergeschikt) dan wordt het kind niet altijd ziek maar het is wel drager van de ziekte, zodat het die ziekte later weer aan zijn kinderen kan geven. Als voorbeeld van een dominante erfelijke ziekte noemt dr. Ouweneel de chorea van Huntington waarbij op latere leeftijd vreselijke krampen en geestelijke gestoordheid ontstaan. Als voorbeeld van een recessieve erfelijke ziekte noemt hij suikerziekte.

Tenslotte zijn sommige erfelijke ziekten gebonden aan het geslacht. Bekend is de bloedersziekte, hemofilie, die bij jongens voorkomt die het afwijkende gen echter van hun moeder, die draagster was, hebben gekregen.

Hoe komt men nu aan schadelijke of afwijkende genen? In de eerste plaats kan men ze erven van zijn ouders, maar vaak ontstaan nieuwe afwijkingen doordat er een minutieuze verandering in een gen ontstaat (mutatie). Deze mutaties kunnen ontstaan onder invloed van ioniserende straling (radioactiviteit, röntgen). Deze straling komt in kleine hoeveelheden tot ons uit de atmosfeer maar veel belangrijker is de straling die de mens zelf leerde produceren (kernproeven en atoomexplosies, röntgenfoto's). Berucht is het afwijkende nageslacht van hen die de atoombomexplosie in 1945 in Japan overleefden. Ook worden beschadigde kinderen geboren nadat de geslachtscellen van een der ouders teveel straling heeft gehad bij het maken van röntgenfoto's, wat bij de tegenwoordige techniek gelukkig een minimaal gevaar is geworden. Ook kunnen mutaties ontstaan door chemische stoffen als strijdgassen, insectenbestrijdingsmiddelen en medicijnen, vooral kankerremmende medicijnen.

Al met al is het duidelijk dat zijn erfelijke eigenschappen een grote rol spelen in het leven en de levensmogelijkheden van de mens. En evenzo is het te begrijpen dat al sinds men een beetje afweet van de erfelijkheid men getracht heeft deze te beïnvloeden. En daarmee komt men op één van de twee hoofdonderwerpen van dr. Ouweneel, de eugenese.

(wordt vervolgd)

Terloops . . .

In memoriam Kees „de boer”

Hij woonde aan de dijk in een dorp in de Bommelerwaard: Kees „de boer”. Die toevoeging is niet van mij, maar van de mensen in het dorp. Hij woonde er samen met zijn vrouw. Kinderen hebben ze nooit gekregen en daar zijn ze wel verdrietig om geweest. In de loop der jaren is er tussen hen en mij iets gegroeid, van zakelijk naar vriendschappelijk. We hebben nogal eens gepraat samen, over allerlei dingen, vooral ook over zijn paarden — daar waren provinciale en nationale kampioenen onder — en ook wel eens over het geloof. Dat laatste ging niet zo gemakkelijk. Van huis uit had Kees „de boer” een huivering voor het zekere geloofsweten meegerekregen. Bij zijn moeder thuis kwamen, toen hij nog jong was, mensen bijeen om naar „veranderde” mensen te luisteren. Kees „de boer” was geen „veranderd” mens. Dat durfde hij van zich zelf beslist niet zeggen.

—o—

In Mattheüs 25 vertelt de Here Jezus iets over het komende oordeel, hoe het er dan naar toe zal gaan. Dan worden de schapen

door Hem gezet aan Zijn rechterkant en de bokken aan Zijn linkerkant. En tot de schapen zal de Koning dan zeggen: „Komt, ontvangt het rijk dat voor u gereed is, want Ik had honger en gij hebt Mij te eten gegeven, Ik had dorst en gij hebt Mij te drinken gegeven, Ik was vreemdeling en gij hebt Mij opgenomen, Ik was naakt en gij hebt Mij gekleed, Ik was ziek en gij hebt Mij bezocht . . .” En als de schapen dan zullen vragen, wanneer ze dat alles dan wel hebben gedaan, dan zal de Koning antwoorden: „Al wat gij gedaan hebt voor een dezer geringsten van mijn broeders, hebt gij voor Mij gedaan . . .”

—o—

Aan dit verhaal van de Here Jezus heb ik veel moeten denken, nadat Kees „de boer” is gestorven, bijna twee maanden geleden. Hij en zijn vrouw hebben hongerigen te eten gegeven (in de oorlog en ook daarna), ze hebben mensen in huis opgenomen (op weg van huis naar het kerkhof liep er één achter me), ze hebben naakten gekleed (de wijkverpleegster die jaren in het dorp was zou er wat over kunnen vertellen). Jakobus zegt, dat ware vroomheid is: weduwen en wezen helpen in hun moeiten. Ware vroomheid is iets van de daad. Zonder het zelf te beseffen was Kees „de boer” een man van christelijke daden.

Hij vond het niets bijzonders, hij deed het graag en als het eens ter sprake kwam, zei hij: „Stil, niet over praten . . .”

—o—

Kees „de boer” en zijn vrouw hebben veel gesproken over het geloof. Ze hadden hun twijfels, hun moeiten om Gods beloften toe te eigenen. Vooral hij heeft ook veel getobd over het ouder worden, over het ophouden met zijn bedrijf, over de dijkverzwaring waardoor zijn huis en schuren zouden moeten afgebroken, over zijn gezondheid die niet zo best meer was, over zijn vrouw die misschien alleen achter zou blijven.

Hij zei niet zo gauw, dat iets goed was. Maar op de zaterdag voor zijn sterven, toen hij naar het ziekenhuis in Den Bosch moest en hij wel begrepen moet hebben, dat dit zijn laatste reis naar Den Bosch zou worden — hij ging er elke week heen naar de veemarkt —, toen zei hij met zijn karakteristieke zware stem: „Het is goed!”

—o—

Het is goed!

Het was ook goed, omdat God goed is.

God is goed voor zondaren, Hij is goed voor mensen die vrijmoedig psalmzingend roemen en voor mensen, die de geloofsjubel er maar niet uitgeperst kunnen krijgen.

God is goed voor zondaren: voor mensen die op een rouwkaart of geboortebericht blijmoedig een tekst zetten en over Gods wil spreken en voor mensen, die Gods Naam bij zulke gelegenheden niet noemen durven.

God is goed en daarom kijkt Hij het hart aan!

Dat gold ook voor Kees „de boer”, die in zijn leven dingen deed vanuit een geloof dat hij zelf geen geloof durfde te noemen, dat hij moeilijk kon omschrijven, maar hij deed die dingen wel en in de stal zong hij soms de psalmen die de zondag er voor in de kerk waren gezongen . . .

God is goed.

Dat geldt ook voor zijn vrouw, die het met dat „zekere weten” ook niet zo gemakkelijk heeft. En als ik haar dit stukje laat lezen, zal ze haar hoofd wel droevig glimlachend schudden en zeggen:

„Van Wijk, van Wijk, je kunt het wel mooi zeggen maar je kunt het allemaal toch niet begrijpen; dit had je nou niet moeten doen . . .”

God is goed.

Ook voor mensen die het mooi kunnen zeggen . . .

—o—

Kees „de boer” is gestorven. Zijn vrouw kan niets meer aan hem kwijt en zijn paarden zullen zijn bekende stem nooit meer horen en zijn warme handen nooit meer voelen.

En over enkele maanden zullen de merries „veulenen” zonder dat hij er bij is.

In Psalm 36 staat: „Gij wilt de mens, het dier, Heer, in Uw heil doen delen.”

Mens en dier.

God is ook goed voor paarden.

P. C. van Wijk

Wij zijn erg dankbaar, dat op ons stukje van de vorige keer zo veel reacties zijn gekomen. Wij schrijven toen over ondervoede kinderen, die zich in een kindertehuis in India zouden bevinden.

Onze secretaresse is kortgeleden in India geweest en zij heeft dit kindertehuis bezocht. Wat de ondervoeding betreft was de helft ons nog niet aangezegd. Er waren 89 kinderen, waarvan 56 beneden de 17 jaar, die er erbarmelijk aan toe waren. Het is haar gelukt om deze 56 kinderen onder te brengen in een van onze eigen kindertehuizen, nl. het Mattheus Tehuis van de Bethel Fellowship in Darnishpet. Men schreef ons later hierover:

„De eerste week was wel het moeilijkst, vooral wat het eten betreft. Ze waren zo hongerig als wolven en leken dan ook meer op beesten dan op mensen. Het was moeilijk om orde te houden, want zo vlogen allemaal naar de pan toe tot de laatste kruimels eruit waren. De groten pikten als het mogelijk was ook het eten van de kleintjes af. Drie kinderen hadden al direct erge buikklachten en werden naar het ziekenhuis gebracht. De volgende dag zijn ook de andere kinderen daarheen gegaan voor een grondig onderzoek. Negen kinderen moesten daar blijven. De anderen mochten terug naar het kindertehuis. Alle kinderen hebben hun buik vol worden. Het hoogste gewicht van de kinderen was 30 pond. Verder hebben ze vitamine-tekorten, levenvergrotingen, oedeem en hartklachten. Na een week zag je al verandering in hun toestand komen; ze worden iedere dag wat sterker, een enkele uitgezonderd. De eerste week zaten ze allemaal als oude mannetjes in de zon, ze konden niet langer dan vijf minuten staan of lopen, maar nu zijn ze al sterk genoeg om spelletjes te doen. Iedereen begint hierdoor weer enige hoop te krijgen. Maar de doktoren zijn toch bang, dat velen lichamelijk en geestelijk niet meer volwaardig zullen worden. Maar het gebed van een rechtvaardige vermag veel en daarom vragen wij uw speciale gebed voor deze kinderen. Ze hebben lange tijd in angst en vrees geleefd en ze reageren langzaam op de liefde, die wij proberen te geven. Met Gods hulp is er hoop voor deze kinderen.”

Het is in de eerste plaats voor deze kinderen, dat wij uw hulp willen vragen. Bidt en geeft voor hen, zoals voor:

Regina, haar foto staat hierbij. Zij werd geboren op 8 mei 1965 en ze weegt 20 pond. Haar vader was een koelie en hij liet zijn vrouw in de steek toen ze in verwachting was van Regina. De moeder was arm en bracht haar in 1968 naar het kindertehuis, waar het meisje in uitgehongerde toestand werd

gevonden en vandaar naar de Bethel Fellowship gebracht. Of voor:

Shalini, zij is 14 jaar oud en zij weegt 30 pond. Ook haar vader verliet zijn vrouw; zij was toen 8 maanden zwanger. In 1962 bracht de moeder haar naar het kindertehuis. Zij is nu in Bethel. Of:

Manjala, 10 jaar oud met een gewicht van 20 pond. Haar vader stierf twee weken voordat Manjala werd geboren. De moeder stierf op het kraambed en de baby werd naar het kindertehuis gebracht en ook zij is nu in het Mattheus tehuis van Bethel.

We zouden door kunnen gaan en U alle 56 kinderen kunnen noemen. Ze hebben allen een soortgelijke geschiedenis. Wie van U wil helpen door een van deze kinderen te „adopter“? Wij hebben ons voor deze 56 kinderen financieel garant gesteld. Dat was de voorwaarde waarop Bethel deze kinderen kon opnemen. Een „adoptie“ kost f 50,— per maand voor deze kinderen. Ook uw giften voor medische behandeling, voor bedden en dekens, voor borden en bekken en alles wat deze kinderen nodig hebben, zijn zeer welkom. Bovendien zijn er nog de kinderen in Kenia, in het weeshuis dat eind augustus werd geopend. Ook deze kinderen hebben uw hulp en steun nodig. Om een Keniaas kind te verzorgen is f 60,— per maand nodig. De Here Jezus is om ons te redden arm geworden, laten wij, nu wij Zijn komst op aarde weer mochten gedenken, van onze rijkdom iets afstaan om deze kinderen te redden van lichamelijke en geestelijke ondergang.

Stichting Redt Een Kind

Postgiro: 1599333 t.n.v. Stichting Redt Een Kind te Zwolle.

Secretariaat: Dr Guépinlaan 23, Ommeren. Tel. 03443-2079, b.g.g. 03449-1659.

Dia-avonden met verschillende nieuwe dia's van de laatste reis, kunt U aanvragen bij ons secretariaat.

Afgescheiden

*Niemand spreekt meer van koksianen;
van fijnen en motregen weet men wel.
De glans van een scheldwoord gaat gauw tanen,
maar de haat is nog laaiend als de hel.*

*Men vormde een ring om ze neer te beuken.
Dat is een prettig en gevaarloos spel.
Men hoeft zijn kleren niet eens te kreukelen,
weerloze mensen sterven wondersnel.*

*Men stal hun brood en dwong hen te luieren.
ze werden gevangen en uitgezet.
„Ga jullie maar naar de hemel kuieren,
met zijn vele woningen, goed en net”.*

*God hoort de hoon, belacht des vijands spot,
laat toe dat dood en duivel hen bedot,
maar 't volk dat toevlucht zocht in het gebed
heeft Hij als vorsten in het land gezet.*

(W. de Mérode — 22.10.1936)

Van de Zending

HOUD GOEDE MOED!

(Soemba-Borneo 76)

Hoe nodig die aansporing van de Here Jezus is, hebben de arbeiders op de zendingsvelden telkens weer ondervonden. Ook die op Soemba.

Een vorige keer hebben we verteld van de uitzending van twee predikanten; in 1890 ds Pos, die in Melolo zijn werkterrein vond en in 1892 kwam ds C. de Bruijn in Waingapoe aan. Hij kon zich vestigen in een kampong, die een uur gaans ten Oosten van deze havenplaats lag, in Kambanirroe. Daar was reeds een christengemeente van Savonezen. Maar o, wat een toestanden trof hij er aan. Een echte „verloren” gemeente. Na enige tijd gewerkt te hebben, kwam onder de Savonese heidenen drang openbaar om zich bij die gemeente te voegen. Maar ds De Bruijn trad heel gereserveerd op. Hij wilde eerst grondig onderzocht geven, zien wat er zich ontwikkelde en daarna konden zij, die blijf gaven zich tot de Here Christus te willen bekeren, door doop in de gemeente opgenomen worden. Hij gaf daarvoor tevens nog enig school-onderricht. In 1894 was er echt enige groei op te merken. In de kroniek staat zelfs iets van „hoopvolle dankbaarheid”.

Maar in 1895 kwamen tegenslagen, beter gezegd: beproevingen. Ds De Bruijn kreeg een zware jodoformvergiftiging met hevige longontsteking, zodat vrees voor zijn leven bestond. Hij herstelde echter, maar was enkele maanden echt buiten dienst. „Verhoring van gebeden”.

Daarop volgde dat twee leden van de gemeente, bij het baden in de rivier, door krokodillen gegrepen werden. Dat betekende heel wat,

want in de krokodil vertoont zich de voorvader — de marapoe. Die was boos! De heidenen zeiden: wat doen die mensen ook om Christen te worden, je ziet wat er van komt!

En tegelijkertijd was het een jaar van bijzondere droogte, hongersnood dreigde. De heidenen spraken erover, dat de zendeling wel tovermiddelen zou hebben om de nood te verhelpen. Hij kon immers ook zieken genezen. En in de kring van de gemeente kwam naar voren, dat onze God toch machtig is om regen te geven. Na veel aandrang nodigde ds De Bruijn de mensen uit de volgende zondag in de kerk te komen om een bidstond te houden. Het gebouw was overvol en na ernstige prediking volgde het gebed. Reeds in de namiddag werd dat verhoord: overvloedige regen!

Kerknieuws

Zoetermeer — De preekvoorziening is thans in handen van br. L. Pater, Tijnberg 16 te Zoetermeer, tel. 214513.

Zwijndrecht — Het adres van de scriba is thans: Drs K. van Dijk, Slangenborg 8, Zwijndrecht, tel. 078-25843.

Nijmegen — Welke predikant of student kan bij de Gemeente van Nijmegen op de navolgende zondagen, 's morgens en/of 's middags voorgaan in de dienst des Woords: 1 febr., 15 febr., 29 febr., 7 mrt, 14 mrt, 28 mrt. C. J. Otten Eikenlaan 55, Mook, tel. 08896-2558.

Nieuws uit breder kring

**Generale synode van de Vrijge-
maakte Gereformeerde Kerken** — Dze synode, te Kampen gehouden,

is op donderdag 11 dec. jl. gesloten.

Zij aanvaardde o.a. proefbundels nieuwe psalmberijming en gezangen.

Zij stelde de voorlopige tekst vast van een herziene kerkorde.

Zij gaf nieuw liturgische formulieren vrij.

De kwestie van het actief vrouwenkiesrecht kwam nog niet tot een beslissing.

Zij handhaafde de uitspraak van haar voorganger, dat de doop van geadopteerde kinderen geoorloofd is.

Zij besloot tot een zakelijke samenwerking met de IKON, waarbij eigen verantwoordelijkheid en vrijheid gewaarborgd blijven.

In **Voorlooper**, de wijkbrief van de hervormde wijkgemeente Bijlmermeer (Amsterdam) brengt de bezoekcommissie verslag uit. Dit jaar (1974) werden 470 adressen van nieuw ingekomenen, die als hervormd geregistreerd stonden, bezocht. 139 reageerden positief op het bezoek, 295 lieten zich uitschrijven uit de registers, 36 werden in het 'slaapregister' geplaatst.

De zaak-Maassluis — In „De Reformatie” van 20 dec. '75 schrijft dr W. G. de Vries in de rubriek: „Indrukken van de generale synode”, het volgende over de gereformeerde kerk te Maassluis: „Helaas is de zaak Maassluis niet ter plaatse tot een oplossing gebracht. In de synode begon enige hoop te groeien, toen zij kennis nam van de verklaring van de kerkeraad-Van Tongeren van 2 juni 1975. Zij sprak uit, dat de classis Schiedam de eerst aangevozen instantie is om deze verklaring te beoordelen. Tegelijk was er de moeite, dat de kerk van Maassluis al haar bezwaarschriften op de synodetafel liet liggen. Al deze bezwaren werden afgevozen. Om kerkeraad en gemeente alsnog door een duidelijk appél te bereiken, schreef de synode een brief ter begeleiding van haar besluiten. Daarin lezen we o.m.: „Broeders, als u op de hoofdpunten werkelijk uw schuld belijdt en daarmee erkent, dat de classis Schiedam op die hoofdpunten gerechtigd en geroepen was ultimatieve handelingen te stellen, dan is het ethisch ongeoorloofd een classicaal besluit, dat op goede gronden berust — en dat hebt u in uw verklaring van 2 juni achteraf in feite erkend — op formele gronden ongedaan te maken. Zó gaat men in de kerk van Christus niet met elkaar om” — Wij hopen en bidden, aldus dr De Vries te Haren (Gr.), van harte, dat kerkeraad en gemeente van Maassluis door een loyale en royale conformatie aan de synodebesluiten weer in het kerkverband opgenomen kunnen worden.”

Sola Scriptura

Voor het studentendispuut „Sola Scriptura”, uitgaande van de „Civitas Studiorum in Fundamento Reformato”, hoopt op D.V. 28 januari a.s. om 19.00 uur in Cunera, Nieuwe Gracht 32 te Utrecht, Prof. dr J. H. v. d. Berg te spreken over het onderwerp: „De mens in relatie”.

Belangstellenden zijn van harte welkom.

PERSBERICHT — Vanaf heden tot 1 februari 1976 kan men zich aanmelden voor het eerste studiejaar van de **dagopleiding** van de **Gereformeerde Sociale Akademie te Ede**, uitgaande van de Stichting ter Bevordering van Gereformeerd Sociaal Pedagogisch Onderwijs.

De cursus zal aanvangen per 1 augustus 1976. Er zijn twee studierichtingen:

- 1) Maatschappelijk Werk,
- 2) Sociaal-Kultureel Werk.

De vereiste vooropleiding is:
— diploma V.W.O. of HaA.V.O.; of
— diploma M.A.V.O. + cursus Vooropleiding Soc. Akademie
— diploma M.B.O.

Minimum leeftijd: 18 jaar.

Met betrekking tot de persoonlijke geschiktheid e.d. van de kandidaat zal er een gesprek plaatsvinden met een toelatingscommissie.

Belangstellenden, komend uit de in de Stichting deelnemende kerken en groeperingen, worden verzocht zich zo spoedig mogelijk aan te melden (uitsluitend schriftelijk) bij de Directeur van de Gereformeerde Sociale Akademie, Drs. C. Verhoeff, Padberglaan 3, Ede. Inlichtingen betreffende de opleiding zijn verkrijgbaar bij de administratie, telefoon 08380-18540.

In blijdschap verwacht en met grote dank aan onze hemelse Vader ontvangen een dochter

Catharina Henriëtte Christina
(Tineke)

H. A. Strating
A. Strating-Miedema
Zusje van
Anne, Hans, Ike
en Bert

Langerak, 25 december 1975
Geref. Pastorie Lekdijk 82b.

Tevens wensen wij U allen een gezegend 1976 toe.

Vakantie... naar de Veluwe!!!

Onze moderne Bungalow's zijn nog vrij tot 3 juli en na 31 juli.

Op onze camping zijn nog enkele seizoenplaatsen beschikbaar.

Eigen kinder- en kleuterbad.

CAMPING EN BUNGALOWPARK
„ACKERSTATE”
Harremaatweg 26 — Voorthuizen
Telefoon 03429-1274

Direkt **GELD** nodig?
Bel Spijkerboer - Elburg
een vertrouwd en voordelig adres.
Tel. 05250-1751

Ons vakantie-reisplan 1976

OOSTENRIJK

Deze unieke Jongerenreis naar het Bregenzerwäld gaan wij dit jaar weer doen voor de 17de keer.

Door de vele aanvragen gaan wij dit jaar meer reizen organiseren; door verandering van boerderij in het bergdorp Schwarzenberg biedt ons dit meer comfort; en volop te genieten van het prachtige „Vorarl-gebergte”.

Bij de prijs is alles inbegrepen, verzekering, bustocht, etc.

De data zijn als volgt:

21 juni t.m. 30 juni	f 425,—
1 juli t.m. 10 juli	f 425,—
12 juli t.m. 21 juli	f 425,—
26 juli t.m. 4 aug.	f 425,—
9 aug. t.m. 18 aug.	f 425,—

Wintersport bij genoeg deelname.

23 dec. 1976 t.m. 4 januari 1977 f 555,—.

Folders op aanvraag.

Aanmelden bij de kampleider

Jan Wijnsma,
Langgrouwsterwei 39 - Nijkerk (O.D.) Post Metslawier
tel. 05192-293

STICHTING TER BEVORDERING VAN GEREFORMEERD SOCIAAL PEDAGOGISCH ONDERWIJS

Secretariaat Postbus 9019, Dordrecht.
Telefoon: 078 - 60550 — 010 - 269823

De **GEREFORMEERDE SOCIALE AKADEMIE TE EDE**,
uitgaande van de Stichting ter bevordering van Gereformeerd
Sociaal Pedagogisch Onderwijs,
zoekt voor **zo spoedig mogelijk** een

CONCIERGE

Informaties zijn verkrijgbaar bij de directie, telefoon 08380-18540.

Sollicitaties te richten aan de secretaris: W. Huizer, Postbus 9019, Dordrecht.

STICHTING TER BEVORDERING VAN GEREFORMEERD SOCIAAL PEDAGOGISCH ONDERWIJS

Secretariaat Postbus 9019, Dordrecht.
Telefoon: 078 - 60550 — 010 - 269823

De **GEREFORMEERDE SOCIALE AKADEMIE TE EDE**,
uitgaande van de
Stichting ter bevordering van Gereformeerd Sociaal Pedagogisch
Onderwijs, zoekt per **1 augustus 1976**:

een

THEOLOOG (full time)

een

ONDERWIJSKUNDIGE (full time)

en een

DOCENT

METHODIEK MAATSCHAPPELIJK WERK

Sollicitanten dienen te komen uit de kring van de participanten en moeten kunnen instemmen met doel en grondslag van de Akademie.

Informaties zijn verkrijgbaar bij de directie, telefoon 08380-18540.

Sollicitaties te richten aan de secretaris van de Stichting:
W. Huizer, Postbus 9019, Dordrecht.

Voor al uw

handels- en familie drukwerk - boeken en folders

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 — Zeist

Redactieleden

Drs H. de Jong
Mr. dr J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds E. R. Postma
Ds H. Smit
Drs H. E. S. Woldring

Adres van de Redactie

K. Muller
H. Pootlaan 242,
Alkmaar
Telefoon 072-16767

Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk

Drukkerij
„Steenbergen”,
Nooitgedacht 3, Zeist
Tel. 0 3404 - 12452

Abonnementsprijs:

f 30,— per jaar of
f 16,— per half jaar.
Buitenland f 40,— p.j.
of f 57,50 p. luchtpost

Giro 40 49 45

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen: uiterlijk tot 15 november.

Geref. Persvereniging „Opbouw”

Abonnementenadministratie
Merelhoven 273
Capelle aan den IJssel
Tel. 010 - 50.41.78